

UCHWAŁA

Dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu, na posiedzeniu jawnym, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 15 marca 2023 r.,

wniosku Zastępcy Prokuratora Okręgowego w W., o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej **R.P. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w O.** za to, że w dniu 4 listopada 2019 r. w siedzibie Sądu Rejonowego w O. przy ul. [...], po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu o sygn. II K [...] Sądu Rejonowego w O. II Wydział Karny, zeznał nieprawdę odnośnie tego, że został uprawniony do wykonania kserokopii książki wejść interesantów przez prokurator rejonową, podczas gdy ustalono, że takiego uprawnienia od wyżej wymienionej nie otrzymał, tj. czyn z art. 233 § 1 k.k.

- na podstawie art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r., poz. 1247 ze zm.) –

uchwalił:

1) zezwolić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej R.P. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w O. za to, że w dniu 4 listopada 2019 r. w siedzibie Sądu Rejonowego w O. przy ul. [...], po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu o sygn. II K [...] Sądu Rejonowego w O. II Wydział Karny, zeznał nieprawdę odnośnie tego, że został uprawniony do wykonania kserokopii książki wejść interesantów przez prokurator rejonową, podczas gdy ustalono,

że takiego uprawnienia od wyżej wymienionej nie otrzymał, tj. czyn z art. 233 § 1 k.k.;

2) kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 18 lipca 2022 r. do Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej wpłynął wniosek Zastępcy Prokuratora Okręgowego w W. prokurator M.K. o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej R.P. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w O. wobec którego w toku postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w W. pod sygn. [...] zgromadzono materiał dowodowy uzasadniający podejrzenie popełnienia czynu zabronionego polegającego na tym, że w dniu 4 listopada 2019 r. w siedzibie Sądu Rejonowego w O. przy ul. [...], po uprzedzeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu o sygn. II K [...] Sądu Rejonowego w O. II Wydział Karny, zeznał nieprawdę odnośnie tego, że został uprawniony do wykonania kserokopii książki wejść interesantów przez prokurator rejonową, podczas gdy ustalono, że takiego uprawnienia od wyżej wymienionej nie otrzymał, tj. czynu z art. 233 § 1 Kodeksu karnego.

Sąd Najwyższy ustalił następujący stan faktyczny,

W dniu 8 maja 2019 r. D.A.K. w godzinach od 12:15 do 13:30 uczestniczył w dokonywaniu ustaleń związanych z postępowaniem dotyczącym zgonu jego ojca F.K. w gmachu Prokuratury Rejonowej w O. Z kontaktu pomiędzy nim, a prokuratorem referentem sprawy R.P. wywiązał się konflikt na tle podejrzenia, jakie D.K. skierował względem prokuratora. Powiadomił on bowiem wiceszefową jednostki prokuratury oraz dyżurnego Komendy Powiatowej Policji w O. jakoby prokurator R.P. znajdował się pod wpływem alkoholu.

O godzinie 13:11 do gmachu Prokuratury Rejonowej w O. przybyli funkcjonariusze Policji, którzy dokonali zbadania prokuratora R.P. analizatorem wydechu. Nie wykazał on zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu.

W dniu 9 maja 2019 r. prokurator R.P. wniósł do Sądu Rejonowego w O. prywatny akt oskarżenia przeciwko D.A.K. oskarżając go o to, że w dniu 8 maja 2019 r. w O. pomógł go – w trakcie wykonywania funkcji prokuratora Prokuratury Rejonowej w O. – o znajdowanie się w stanie nietrzeźwości, czym naraził go na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, tj. o czyn z art. 212 § 1 k.k. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. II K [...] w II Wydziale Karnym.

Dnia 10 maja 2019 r. D. K. skierował skargę do Prokuratury Rejonowej w O. na prokuratora R.P.

Sąd Rejonowy w O. skierował w dniu 31 maja 2019 r. do Prokuratury Rejonowej w O. odpis prywatnego aktu oskarżenia z prośbą o wskazanie, czy prokurator obejmie ściganiem z oskarżenia publicznego czyn zarzucony prywatnym aktem oskarżenia. Szefowa właściwej jednostki prokuratury L.K-P. w piśmie skierowanym do sądu wyraziła stanowisko, że prokuratura nie zamierza objąć tego czynu ściganiem z oskarżenia publicznego.

Posiedzenie pojednawcze, na którym obwiniony definitywnie zaprzeczył możliwości pojednania z pokrzywdzonym odbyło się 11 września 2019 r. Wówczas też obwiniony złożył do akt sprawy dowód z „Książki wejść interesantów na teren budynku Prokuratury Rejonowej” w O. tj. strony tytułowej oraz karty nr [...], na której w pozycji 4 odnotowano pobyt w dniu 8 maja 2019 r. godz. 12:15 do 13:30 pokrzywdzonego D. K.. Następnego dnia sąd zwrócił się do Prokuratury Rejonowej o nadesłanie odpisu książki wejść interesantów na teren budynku Prokuratury. Prokurator K-P. w dniu 17 września 2019 r. przesłała tę kserokopię.

Na rozprawie przeprowadzonej w sprawie II K [...] przed Sądem Rejonowym w O. w dniu 4 listopada 2019 r. prokurator R.P. występujący jako oskarżyciel prywatny zeznał, że został uprawniony do wykonania kserokopii książki wejść przez prokurator rejonową, ale nie pamięta kiedy to nastąpiło. Zeznawał pod odpowiedzialnością karną za składanie fałszywych zeznań.

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem z dnia 23 września 2020 r. uniewinnił D. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Świadek L.K-P. zeznała, że „oczywiście, że prokurator R.P. nie posiadał mojej zgody na sporządzenie kserokopii z określonych kart z Książki wejść interesantów na teren budynku Prokuratury Rejonowej w O.”. Zeznała także, że

D.K. przyszedł do niej i zapytał, „czy prokurator może wziąć z prokuratury jakikolwiek dokument i udostępnić go innym osobom”. Świadek zaprzeczyła. I wówczas pokrzywdzony przedstawił kserokopię wspomnianego dokumentu. Prokurator Rejonowa w O. rozmawiała potem ze swoim podwładnym na temat formy udzielenia domniemanej zgody. Obwiniony odpowiedział, że takowa zgoda została mu udzielona w formie ustnej.

W dniu 10 grudnia 2021 r. w wyniku konfrontacji przeprowadzonej między L.K-P. a R.P. ustalono, że to obwiniony samodzielnie podjął działania zmierzające do uzyskania kserokopii książki wejść i wyjść, wykonując ją w dniu 9 maja 2019 r.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie następujących dokumentów:

1. Zarządzenie o wpisaniu sprawy z dnia 10 maja 2019 r. (k. 6)
2. Prywatny akt oskarżenia z dnia 9 maja 2019 r. (k. 7-8)
3. Protokół badania trzeźwości analizatorem wydechu (k. 9)
4. Pismo z Sądu Rejonowego w O. z dnia 31 maja 2019 r. (k. 10)
5. Odpowiedź z Prokuratury Rejonowej w O. (k. 11)
6. Informacja z Komendy Powiatowej Policji w O. (k. 12)
7. Protokół posiedzenia z dnia 11 września 2019 r. przed Sądem Rejonowym w O. sygn. II K [...] wraz ze złożoną kopią książki wejść (k. 14-15).
8. Pismo z Sądu Rejonowego w O. z dnia 12 września 2019 r. (k. 16)
9. Pismo z Prokuratury Rejonowej w O. z dnia 17 września 2021 r. wraz z załącznikiem (k. 17-18)
10. Skarga D.K. z dnia 9 maja 2019 r. (k. 19)
11. Protokół rozprawy z dnia 4 listopada 2019 r. przed Sądem Rejonowym w O. sygn. II K [...] (k. 21-24)
12. Wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 23 września 2020 r., sygn. II K [...] (k. 25-32)
13. Protokół przesłuchania świadka D. K. z dnia 19 stycznia 2021 r. (k. 33-35)
14. Protokół przesłuchania świadka R.P. z dnia 20 stycznia 2021 r. (k. 36-37)
15. Protokół przesłuchania świadka L.K-P z dnia 20 października 2021 r. (k. 38-41)

16. Protokół konfrontacji z dnia 10 grudnia 2021 r. wraz z załącznikami w postaci płyty i przekładu zapisu dźwięku (k. 45-54)
17. Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 29 marca 2021 r., sygn. VI Ka [...] (k. 57)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje,

Wniosek zasługuje na uwzględnienie.

Sąd dyscyplinarny w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej dokonuje oceny dowodów (ich mocy dowodowej, a w przypadku osobowych środków dowodowych także ich wiarygodności) na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego, a więc przede wszystkim zgodnie z regułami określonymi w art. 7 k.p.k. w zw. z art. 171 ustawy – Prawo o prokuraturze, czyli swobodnie, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Uzasadnienie rozstrzygnięcia powinno natomiast zawierać wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Zatem sąd dyscyplinarny w pierwszym rzędzie ocenia dowody, a następnie dokonuje analizy prawnej, czy spełniona jest przesłanka uchylenia immunitetu, czyli czy wskazują one na wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa (por. uchwała SN z dnia 20 września 2007 r., SNO 58/07, Lex nr 471794, i orzeczenia tam powołane). Postępowanie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, nie może dublować postępowania karnego, ma jedynie przesądzić, co wskazano wyżej, czy zebrane w postępowaniu przygotowawczym dowody uzasadniają dostatecznie, że sędzia popełnił przestępstwo i wykluczyć zarazem, czy wniosek nie jest podyktowany nie tyle koniecznością osiągnięcia celów stawianych przez ustawę przed postępowaniem karnym, a jedynie chęcią bezprawnego oddziaływania na osobę sędziego w związku z pełnionym przez niego urzędem (uchwała SN z 25 czerwca 2019 r., sygn. akt I DO 21/19, LEX nr 2696823).

W orzecznictwie przyjmuje się, że przez dostateczne podejrzenie popełnienia przestępstwa należy rozumieć wysokie prawdopodobieństwo dopuszczenia się przez sędziego lub prokuratora czynu przestępnego (uchwała SN z 7 sierpnia 2013 r., sygn. akt SNO 14/13, OSNSD 2013, poz. 27; uchwała SN z 26 lutego 2015 r., sygn. akt SNO 4/15, LEX nr 1665603). Kluczowe dla uprawdopodobnienia podejrzenia popełnienia przestępstwa są tu zeznania Prokurator Rejonowej w O. L.K-P. w zeznaniach z 20 października 2021 r. utrzymywała, że nie udzielała obwinionemu zgody na wykorzystanie w jego procesie fragmentu księgi wejść i wyjść. Zeznania te zostały podtrzymane podczas konfrontacji. Sąd Najwyższy nie stwierdził, aby świadek miała jakikolwiek interes w obciążeniu nieprawdziwymi zeznaniami swojego podwładnego, ani też, by była w zмовie z pokrzywdzonym D.K.. Jest to szefowa jednostki prokuratury w O. osoba zaufania publicznego, do tej pory niekarana, tym bardziej – za fałszywe zeznania. Sąd dyscyplinarny nie widzi powodu, aby nie dawać wiary jej twierdzeniom, zwłaszcza, że sam obwiniony nie próbował dowodzić jakiegokolwiek konfliktu, ani innego powodu do deprecjonowania jej zeznań. Zeznania prokurator L.K-P należy zatem potraktować jako wiarygodne i konstytutywne dla bytu czynu zabronionego przestępstwa składania fałszywych zeznań przez prokuratora R.P. Oczywistym jest, że sąd dyscyplinarny nie zamierza oczywiście wkraczać w sferę ustaleń sądu karnego.

Składanie fałszywych zeznań jest przestępstwem szczególnego rodzaju. Podważa ono w sposób znaczący na przyszłość zaufanie organów śledczych do osoby skazanej prawomocnym wyrokiem za jego popełnienie, wyrażając się w ostrożnej ocenie dowodów z zeznań takiej osoby w różnych postępowaniach. Jest również oczywistym, że osoba skazana prawomocnym wyrokiem za ten czyn zabroniony nie powinna wykonywać zawodów zaufania publicznego. Z tegoż zaufania, szczególnie od sędziów i prokuratorów, wymaga się ciągłej i bezwarunkowej prawdomówności, obojętnie do okoliczności, które stanowią przedmiot jego zeznań. Należy również wspomnieć, że czyn z art. 233 § 1 k.k. stanowi przestępstwo umyślne popełnione z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, a zatem nie ma możliwości, by do czynu tego doszło na skutek winy nieumyślnej. Wnioskiem pierwszym i najbardziej oczywistym nasuwającym się przy

okazji tegoż postępowania jest ten, zgodnie z którym, osoba prowadząca postępowania przeciwko obywatelom i oskarżająca ich o popełnienie określonych czynów zabronionych nie może sama się ich dopuszczać. Traci bowiem moralne prawo do oceny przed sądem zachowania tychże obywateli. Zarówno sędzia, jak i prokurator powinien w służbie i poza służbą strzec powagi urzędu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabić zaufanie do jego bezstronności (wyrok SN z 26 kwietnia 2017 r., sygn. akt SNO 5/17, LEX 2297419). W związku z tym od sędziego, jak i od prokuratora wymaga się bezwzględneho przestrzegania przepisów prawa, co sprawia, że każde ich naruszenie, szczególnie w postaci przestępstwa umyślnego, ma bardzo poważny wydźwięk społeczny. Uderza bowiem bezpośrednio w godność urzędu sędziego, statuującą pewien standard zachowania w różnych służbowych i poza służbowych relacjach, formułujący wobec nich podwyższone wymagania powodujące, iż powinni oni stanowić rodzaj wzorca praworządności dla innych obywateli (wyrok SN z 27 lipca 2016 r., sygn. akt SDI 6/16, LEX 2087824). Godność sprawowanej funkcji zostaje zatem naruszona, gdy sędzia lub prokurator jest sprawcą naruszenia porządku prawnego, polegającego na popełnieniu każdego czynu zabronionego, w tym nawet nieumyślnego (por. wyrok SN z 22 lutego 2012 r., sygn. akt SNO 2/12, LEX 1215794). Sędzia stojąc na straży praworządności nie może bowiem rażąco lekceważyć porządku prawnego w żaden sposób. Fakt popełnienia przez obwinionego zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego jest udokumentowany, a biorąc pod uwagę okoliczności, oczywistym jest przyjęcie, że prokurator R.P. dopuścił się tego czynu z zamiarem bezpośrednim (wyrok SN z 13 lutego 2020 r., sygn. akt II DSK 7/19, LEX nr 3221469).

Nie ulega żadnej wątpliwości, iż zachowanie obwinionego jest dyskredytujące dla służby prokuratorskiej. Nie tylko godzi w wizerunek urzędu, którego ustawowym zadaniem jest stanie na straży praworządności, ale nadwyręża w opinii publicznej jego autorytet. Podważa również zaufanie obywateli do urzędu prokuratorskiego, poprzez uszczuplenie wiarygodności słów prokuratora, także w kontekście prowadzonych w przyszłości postępowań. Zachowanie obwinionego przyczyniło się do tego, że obywatel pokrzywdzony przestępstwem może mieć uzasadnione wątpliwości co do dobrej woli i prawdomówności prokuratora,

prowadzącego interesujące go postępowanie. Z drugiej zaś strony, potencjalny oskarżony nie może mieć pewności, czy prokurator, który dopuszcza się przestępstwa fałszywych zeznań nawet w zakresie okoliczności nieistotnych, nie podejmie próby zastosowania środków niegodnych w celu odniesienia sukcesu w procesie prowadzonym przeciwko temu oskarżonemu. Jak zatem można dostrzec, szkód tym przestępstwem wyrządzonych i potencjalnych jest wiele. W orzecznictwie sądów dyscyplinarnych nie bez powodu podkreśla się, że w przypadku udowodnienia prokuratorowi lub sędziemu dokonania przestępstwa składania fałszywych zeznań, jedyną możliwą do zasądzenia karą jest odpowiednio wydalenie ze służby prokuratorskiej lub złożenie z urzędu sędziego. Wymierzona sprawcy kara ma bowiem z jednej strony odstraszać, a więc oddziaływać na sferę emocjonalną potencjalnych sprawców, a z drugiej strony – wzmacniać poczucie obowiązywania norm prawnych oraz wartości społecznych, uporządkowanych w określonej hierarchii (A. Zoll, red. Kodeks karny. Komentarz. Część ogólna, Kraków 2004, s. 829).

W niniejszym postępowaniu szczególnym przedmiotem ochrony jest zatem wymiar sprawiedliwości ucieleśniony przez zapewnienie wiarygodności ustaleń dokonywanych w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu przewidzianym w ustawie, a co za tym idzie – ochrona prawidłowości (trafności) wydawanych orzeczeń (zob. postanowienie SN z 1 kwietnia 2005 r., sygn. akt IV KK 42/05, OSNKW 2005/7–8, poz. 66, z glosą A. Rybak-Starczak, „Palestra” 2006/7–8). Dla odpowiedzialności z art. 233 § 1 k.k. bez znaczenia pozostaje to, czy fałszywe zeznania dotyczyły kwestii kluczowej, czy też drugorzędnej dla rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania (zob. Z. Młynarczyk, Fałszywe zeznania w polskim prawie karnym, Warszawa 1971, s. 57–64). Przepis art. 233 § 1 w zw. z § 6 k.k. wymaga, aby złożenie oświadczenia miało oparcie w przepisie ustawy; ustawa musi wprost przewidywać odebranie takiego oświadczenia pod groźbą odpowiedzialności karnej. Tylko zatem w sytuacji, gdy istnieje podstawa ustawowa do odebrania takiego oświadczenia i odbierający takie oświadczenie uprzedził składającego oświadczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia (art. 233 § 3 w zw. z § 6 k.k.) spełnione są wskazane w art. 1 § 1 k.k. warunki do pociągnięcia danej osoby do

odpowiedzialności karnej (wyrok SN z 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt I KK 76/22, Legalis nr 2765515). Warunkiem odpowiedzialności za przestępstwo z art. 233 § 1 k.k. jest również, aby zeznanie, miało służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy (postanowienie SN z 20 października 2020 r., sygn. akt II KK 265/20, Legalis nr 2577036). Okoliczność ta natomiast nie pozostaje bez wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu ewentualnie na sądowy wymiar kary, w tym na zastosowanie regulacji z art. 233 § 5 k.k. (J. Giezek, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, WKP 2021). Nie przesądzając zatem rozstrzygnięcia sądu karnego, sąd dyscyplinarny dostrzega możliwość zastosowania wobec obwinionego dobrodziejstwa rozwiązania opisanego w art. 233 § 5 k.k.

W niniejszym postępowaniu pod uwagę należało również wziąć, czy czyn przypisany obwinionemu nie posiada znikomego stopnia społecznej szkodliwości. Zgodnie z art. 115 § 2 k.k., stosowanego tutaj posiłkowo poprzez odesłanie z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Biorąc pod uwagę rozważania poczynione wyżej, szczególnie dotyczące naruszonych dóbr oraz rozmiarów wyrządzonej i grożącej szkody, nie sposób niestety przyjąć, aby czyn R.P. nosił znamię znikomości stopnia społecznej szkodliwości. Należy również pamiętać, że sąd „immunitetowy” ma działać na podstawie dowodów przeprowadzonych w postępowaniu przygotowawczym, których stan w chwili skierowania przez prokuratora wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej powinien wskazywać jedynie na dostateczne podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego, nie zaś pozwalać na kateryczne rozstrzygnięcie w przedmiocie jego odpowiedzialności, jak w wypadku prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie (uchwała SN z 25 czerwca 2019 r., sygn. akt I DO 21/19, LEX nr 2696823). Sąd dyscyplinarny nie podjął się zatem w tym postępowaniu szczegółowej oceny stopnia szkodliwości

społecznej czynu R.P., poza kategorycznym stwierdzeniem, że nie dostrzega się tutaj, aby obciążała ona ten czyn jedynie w stopniu znikomym.

Reasumując, Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej dopatrył się w zachowaniu prokuratora R.P. uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa składania fałszywych zeznań i zdecydował o konieczności zbadania tegoż stanu faktycznego przez sąd w postępowaniu karnym, w celu ewentualnego zastosowania środka reakcji penalnej o odpowiednim stopniu mocy.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

ał